

 EU4Skills
BETTER SKILLS FOR MODERN UKRAINE

Залучення підприємств до співпраці з ЗП(ПТ)О щодо навчання на базі підприємств

Поліна Алпатова
Тетяна Зуб
09.07.2021

Implemented by:

ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

Цільова група	Всього	Хто були учасниками дослідження
ЗП(ПТ)О, які впроваджують дуальну форму професійної освіти	5	Було опитано як партнерів проекту EU4Skills, так і не партнерів.
ЗП (ПТ)О, які не впроваджують дуальну форму професійної освіти	5	
Підприємства, які впроваджують дуальну форму професійної освіти	10	Підприємства були обрані відповідно до: - сфери діяльності - сільське господарство, промисловість, сфера послуг (включаючи HoReCa), будівництво - масштаб компанії - великий, середній, малий, мікробізнес.
Підприємства, які залучають учнів ЗП (ПТ)О на виробничу практику	10	
Підприємства, які не співпрацюють з ЗП(ПТ)О	10	

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- ➔ ЗП(ПТ)О та підприємства мають подібне бачення дуальної форми навчання, ролі та відповідальності сторін.
- ➔ ЗП(ПТ)О активніші в ініціюванні впровадження дуальної форми навчання і більше залежать від бізнесу, ніж навпаки.
- ➔ Підприємства менше вмотивовані через високі витрати (фінансові, часові, людські) на впровадження дуальної форми профтехосвіти, потребують стимулювання та додаткової підтримки.
- ➔ Чим менше підприємство, тим менше ресурсів для участі у дуальній формі профтехосвіти.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ПРОФТЕХОСВІТИ

➔ Дуальна форма навчання в повній формі не реалізується, але впроваджуються її елементи.

➔ Співпраця між ЗП(ПТ)О та підприємствами організована так, як це зручно для сторін у кожному конкретному випадку.

➔ Респонденти з підприємств часто плутають термінологію, пов'язану з практикою та дуальною освітою.

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ТА РОТАЦІЯ

- ➔ Теоретична та практична частини дуальної форми навчання розробляються закладами П(ПТ)О відповідно до державного стандарту.
- ➔ Участь підприємств у цьому процесі коливається від майже нуля до досить активної і залежить від комунікації між сторонами.
- ➔ Навчання організоване семестрами, що складаються з модулів.

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ТА РОТАЦІЯ

- ➔ Тривалість навчання на підприємстві залежить від потреб курсу / дисципліни.
- ➔ Вона варіюється від декількох тижнів (від трьох до чотирьох) до кількох місяців (зазвичай не більше чотирьох).
- ➔ Дати перебування на підприємстві регулюються за домовленістю – але мінімум через декілька місяців після початку першого курсу навчання, тобто після проходження теорії та практики у закладі освіти.
- ➔ Співвідношення теорії та практики при дуальній формі навчання становить приблизно 30% - 45% (теорія) та 55% - 70% (на підприємстві).

ОПЛАТА СТУДЕНТАМ

Було виявлено кілька варіантів :

➔ Підприємство зараховує студентів до штату, і вони отримують мінімальну заробітну плату або зарплату від об'єму виробництва.

➔ Студенти працюють за контрактом, вони не зараховані до штату, заробітна плата обчислюється відповідно до їх виробітку на робочому місці.

➔ Підприємства не виплачують заробітну плату, пояснюючи це недосконалим податковим законодавством, що регулює оплату праці студентів.

ДОГОВІР

➔ У більшості випадків підписується тристороння угода (підприємство, ЗП(ПТ)О та студент) про дуальну форму навчання.

➔ У деяких випадках, незважаючи на впровадження елементів дуальної форми навчання, укладається двостороння угода. Це виключно угода між ЗП(ПТ)О та підприємством, третя сторона - студент – виключена.

ПОРІВНЯННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИКИ

Організація практики та навчання на підприємстві при дуальній формі профтехосвіти відрізняється не суттєво .

Це пов'язано з перекриттям реальних форматів взаємодії, про які згадувалося раніше.

Багато учасників дослідження вважають, що практика в достатній мірі готує майбутніх співробітників, якщо до неї ставляться серйозно, а не лише заради оцінки у щоденнику.

У той же час, ті, хто бере участь у дуальній формі профтехосвіти вважають, що студенти краще підготовлені саме за цієї форми навчання.

ПОРІВНЯННЯ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ЗА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИКИ

	Дуальна форма навчання	Виробнича практика
Учбова програма	Модулі	-
Календарний план	Протягом академічного року	Здебільшого в кінці курсу або академічного року
Тривалість	Більше годин на підприємстві (55% - 70%)	Менше годин на підприємстві
Організація процесу на підприємстві	Кожен студент має окремого ментора	Один ментор на кілька студентів або групу

ПОРІВНЯННЯ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ЗА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИКИ

	Дуальна форма навчання	Виробнича практика
Зарахування студента як працівника підприємства на період практичного навчання	Частіше	-
Оплата праці студентів	Можуть платити заробітну платню\ Можуть не платити	
Комунікація	Більш близька взаємодія між ЗП(ПТ)О та підприємством	-
Вік студентів	Більше підходить для здобувачів освіти після завершення 11-го класу у школі	Підходить для обох категорій: здобувачів освіти після завершення 9-го або 11-го класу у школі

КОНТЕКСТ

Фактори макрорівня, які ускладнюють розвиток дуальної форми профтехосвіти в Україні:

Економічні

- негативний вплив Covid-19
- економічна нестабільність
- податковий та фінансовий тягар (зарплатня студентів та податки, доплати майстрам)

Політичні

- нестача системної підтримки підприємств, що включені у дуальну форму навчання, з боку держави

Соціальні

- трудова міграція

КОНТЕКСТ

Фактори мікрорівня, які ускладнюють розвиток дуальної форми профтехосвіти в Україні:

Сприйняття співпраці з ЗП(ПТ)О з боку підприємств

- недостатня залученість на етапі планування
- сприйняття співпраці, як втрати часу та ресурсів/сил
- сприйняття студентів як «дітей»

Техніка безпеки та відповідальність за студентів

- «зайвий клопіт», який потребує великих часових ресурсів та відповідних працівників
- більше проблем з неповнолітніми студентами, відповідальність за яких вища

ЩО МОТИВУЄ БРАТИ УЧАСТЬ У ДУАЛЬНІЙ ФОРМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ?

Підприємства

- Кадровий голод

Сподівання на те, що *«діти залишаться працювати»*.

- Економія часу та зусиль

Випускник може одразу починати працювати повноцінно. Немає необхідності у випробувальному терміні та перепідготовці молодого спеціаліста.

- Можливість планувати та розвиватися

Сподівання на те, що будуть кадри для виконання завдань певних нових напрямків.

ЩО МОТИВУЄ БРАТИ УЧАСТЬ У ДУАЛЬНІЙ ФОРМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ?

Заклади П(ПТ)О

- **Можливість використовувати сучасну технологічну базу компаній**

Заклади П(ПТ)О не мають можливості регулярно оновлювати матеріальну базу, та це і не має сенсу.

Проте, навчання роботі з застарілими технологіями також не є стратегічно коректним вибором. **Дуальна форма освіти допомагає вирішити цю проблему.**

ЩО ДЕМОТИВУЄ БРАТИ УЧАСТЬ У ДУАЛЬНІЙ ФОРМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ?

Підприємства

- **Фінансові фактори.**
- **Законодавчі фактори** (обов'язкова реєстрація здобувачів освіти, які беруть участь у практиці та навчанні, для чого потрібен адміністративний персонал; юридичні труднощі в роботі з молодими робітниками, особливо неповнолітніми).
- **Карантинні обмеження**, які уповільнюють роботу компаній як таких.
- **Нестача ініціативи** з боку ЗП(ПТ)О.
- **Низька вмотивованість здобувачів освіти**, які не хочуть працювати.
- **Відповідальність** за здобувачів освіти у компанії.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Є протиріччя між **бажанням ЗП(ПТ)О збільшувати кількість студентів та напрямків, за якими їх залучено до дуальної форми професійної освіти та небажанням/неготовністю підприємств до цього.**

Затрати підприємств на участь у дуальній формі професійної освіти настільки великі, що бізнес потребує **системної підтримки з боку держави** для реалізації такої форми діяльності.

Підтримка може реалізовуватися в формі:

- матеріальної компенсації
- гарантій працевлаштування на підприємстві учнів, які навчалися за дуальною формою
- юридичного (законодавчого) супроводу тощо.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

➔ **Потрібні гарні кейси, демонстрація best practices.** Представники підприємств кажуть, що позитивний досвід співпраці закладів П(ПТ)О з іншими підприємствами міг би стати мотивуючим фактором долучитися до такої форми професійної освіти.

➔ **Наразі з процесу дуальної освіти майже повністю випадає одна з трьох сторін – учень.** Низька вмотивованість та відсутність розуміння трудових та кар'єрних перспектив практично виключає учня з рівноцінних трьохсторонніх відносин. Державна політика, в цьому розрізі, має бути також націлена на те, щоби підвищувати престижність професій та відповідальність студента.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

На думку і підприємств, і закладів освіти, **ініціатором співпраці** по дуальній формі **має бути заклад освіти.**

Для покращення поінформованості про можливості співпраці з закладами П(ПТ)О представники підприємств також рекомендують взяти на себе **активну роль** саме **зкладам П(ПТ)О**: повідомляти про наявність конкретних випускників-спеціалістів, доносити інформацію до підприємств у своєму регіоні щодо можливостей і форматів взаємодії тощо.

EU4Skills

КРАЦІ НАВИЧКИ ДЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Implemented by: